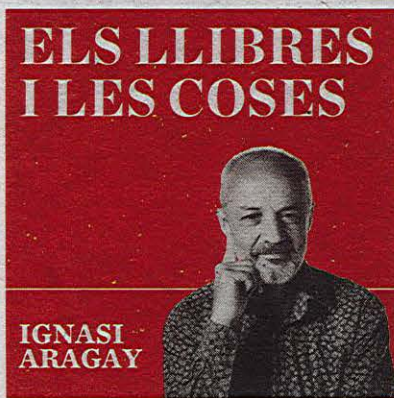

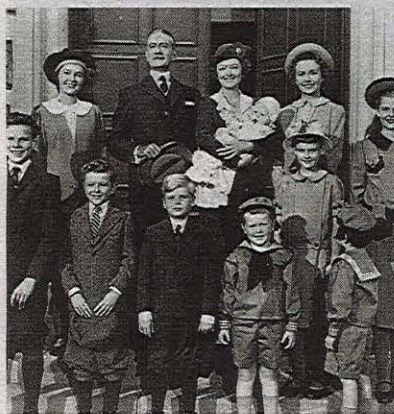
El meu pare eren catorze germans. A casa tenim tres fills i oficialment som família nombrosa. En una generació les coses, i les llars, han canviat molt. Al llibre *La dotzena, a més bon preu*, Frank B. Gilbreth Jr. i Ernestine Gilbreth recorden la seva família de dotze germans, amb un pare peculiar al capdavant, enginyer industrial especialista en eficiència. Els seus mètodes també els aplicava a l'educació de les seves sis filles i els seus sis fills, amb resultats desiguals, esclar. És una família de principis del segle XX. El llibre és un clàssic del 1948 de la literatura humorística nord-americana, traduït ara al català per Joaquim Mallafre per a Adesiara.

La dedicatòria inicial ja dona pistes: "Al papà, que únicament va pujar dotze fills, i a la mare, que va pujar dotze fills únics". La mare, la Lillie, també era enginyera industrial i, de fet, va mantenir amb èxit el despatx d'assessoria -viatjaven per tot el món- quan el marit, el Frank, es va morir. Allà on ell hi posava un optimisme entusiasta i arrauxat, ella hi afegia sentit comú i flexibilitat. Es veu que l'equilibri va funcionar, tant a la feina com a la família. Els mètodes? Per exemple, aquest: "Cada fill que volia un augment de la paga setmanal entregava un sobre tancat amb una oferta que deia per quant faria la feina. L'oferta més baixa guanyava el contracte". Cadascun dels grans era responsable d'un dels petits. Al matí era obligatori sortir rentats, enllustrats i pentinats. La mare posava ordre i pau sense necessitat de cridar ni de pegar, el pare era una mena d'hiperactiu obsessiu i feliç, que de tant en tant deixava anar clatellots... i cops de colze.

En general, a l'hora d'educar els fills, ell hi posava apassionadament la tècnica, i ella hi afegia serenament la vida. Hi ha un paràgraf, una mica llarg, que mostra molt bé la síntesi educativa d'aquells pares: "Si el papà veia estudi i temps i mètodes de treball d'equip en un niu de formigues, la mare hi veia una civilització de gran complexitat, governada, potser, per una reina vella i grassa que tenia un

Una família nombrosa de les d'abans

IMATGE DE LA PEL·LÍCULA DEL 1950 SOBRE EL LLIBRE

miler d'esclaus negres que li duien l'esmorzar cada matí. Si el papà s'aturava per explicar la construcció d'un pont, ella es fixava en l'obrer en texans, assegut al capdamunt de l'arcada amb la carmanyola del dinar. Era

ella la que ens feia sentir el vertigen de l'altura que feia venir la construcció i la petitesa relativa dels humans que l'havien construït. O si el papà assenyalava un arbre inclinat i retort, era la mare la que ens feia ser conscients del vent que, rosegant l'arbre en el transcurs dels anys, hi havia deixat la seva marca implacable".

Bé, suposo que la diferència de tarannà, les presses de l'un i la calma de l'altra, tenien una mica a veure amb els respectius orígens. Ell era un *self-made man* fill d'una vídua estricta (abans de crear el seu negoci amb oficines a Nova York, Londres i Boston havia fet de paleta); ella era filla d'una família benestant i culta, de mare psicòloga.

Per al Frank, menjar era una pèrdua de temps, per això aprofitava l'hora de sopar com a estona d'instrucció. Només estava permès parlar a taula per tocar temes "d'interès general". El programa general d'entrenaments incloïa recitals ortogràfics, concursos de geografia, d'aritmètica, de llengües... A l'escola inscriví els fills en cursos superiors. La religió? "El papà deia que creia en Déu, però que no podia veure els seus ministres". Preferia llegir el *New York Times* que anar a missa.

Les grans decisions familiars es votaven. I a l'estiu feien vida primitiva en una cabana, tipus Thoreau. Quan tenien tres anys, el Frank ja ensenyava a nedar als fills. A l'estiu no els posava deures, però no parava d'ensenyar-los coses de maneres originals, inclòs el codi Morse (pintant totes les parets de la cabana), astronomia recreativa i esperanto.

En fi, que s'ho passaven bé. Eren una família de rossos i pèl-rojos pigallats, actius, tastaolletes. El pare va acabar acceptant a contracor les falldilles curtes, les mitges de seda, el maquillatge, el jazz i els nòvios que les filles grans van introduir a casa. El Frank va morir d'un atac de cor als 55 anys. Un dia algú li va preguntar per què estava tan interessat a guanyar temps en totes les tasques i ell va respondre: per dedicar-lo "a la instrucció, a la bellesa, a l'art, al plaer". "O a jugar a xapes, apuntat a la ratlla, si això és el que el cor et dicta". ♦♦

"Tornaràs a escoltar com abans"

A més, la pèrdua de *sentir* com a verb de percepció també comporta que es perdi un *hi* quan se'n fa un ús intransitiu. Si parlem d'audició, hem de dir "Tornaràs a sentir-hi com abans". Així doncs, el lema que TV3 escampa diàriament fa un mal central a la identitat de la llengua: a allò que la fa diferent del castellà.

Arribats aquí és inevitable preguntar-se si un mitjà públic que té, entre les seves missions primordials, normalitzar la llengua, s'ha de resignar a posar el seu enorme po-

tencial al servei de destruir-la només perquè un client paga. ¿Ningú el pot convèncer que l'eficàcia del seu missatge en l'audiència de TV3 canvia del tot si mostra respecte o menyspreu pel català? ¿Es parla amb l'anunciant abans de passar aquests anuncis? ¿Tan sorda a arguments tan forts pot ser una multinacional de l'audiició?

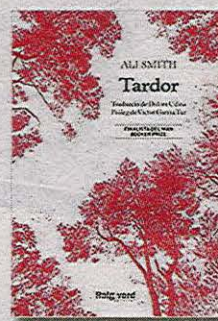
L'audiència de TV3 ja es resigna estoicament a sentir com advocats de prestigi demanen que "els callin la boca", per citar un disbarat sentit i repetit fa poc. Però la llengua d'un anunci no s'improvisa: és la feina d'uns professionals. I el problema, no cal dir-ho, no és dels lingüistes, sinó de criteris empresarials: de no entendre que una de les coses que TV3 no es pot vendre és un mínim de qualitat, de dignitat, lingüística. ♦♦

¿ES POT RESIGNAR TV3 A POSAR EL SEU ENORME POTENCIAL AL SERVEI DE DESTRUIR LA LLENGUA?

ELS MÉS VENUTS

CATALÀ

FICCIÓ

[1] **Tardor**

ALI SMITH
Raig Verd
240 pàgines i 19 € -/63

[2] **Dolça introducció al caos**

MARTA ORRIOLS / Periscopi
250 pàgines i 17,50 € 1/6

[3] **Canto jo i la muntanya balla**

IRENE SOLÀ / Anagrama
192 pàgines i 16,90 € 2/79

[4] **Tirant lo Blanc**

JOANOT MARTORELL
Proa
976 pàgines i 24,90 € -/1

[5] **Les tenebres i l'alba**

KEN FOLLETT
Rosa dels Vents
1.148 pàgines i 24,90 € 3/8

NO-FICCIÓ

[1] **No diguis res**

PATRICK RADDEN KEEFE
Periscopi
576 pàgines i 22,90 € 5/10

[2] **La lluita a l'exili**

CARLES PUIGDEMONT
La Campana
384 pàgines i 21,90 € 3/9

[3] **Aprendre a morir per poder viure**

XAVI ARGEM / Rosa dels Vents
106 pàgines i 16,90 € -/3

[4] **Sàpiens**

YUVAL NOAH HARARI
Edicions 62
256 pàgines i 21,90 € 7/3

[5] **ETA i nosaltres**

ANTONI BATISTA
Pòrtic
274 pàgines i 18,50 € 3/9

CASTELLÀ

FICCIÓ

[1] **Rey blanco**

JUAN GÓMEZ JURADO
Ediciones B
524 pàgines i 20,90 € -/1

[2] **Aquitania**

EVA G. SÁENZ DE URTURI
Planeta
414 pàgines i 21,90 € -/2

[3] **¿A qué estás esperando?**

MEGAN MAXWELL Planeta
672 pàgines i 16,90 € 2/3

[4] **Un océano para llegar a ti**

SANDRA BARNEDA / Planeta
572 pàgines i 21,90 € -/2

[5] **Línea de fuego**

ARTURO PÉREZ-REVERTE
Alfaguara
740 pàgines i 22,90 € 1/5

NO-FICCIÓ

[1] **El infinito en un junco**

IRENE VALLEJO
Siruela
448 pàgines i 24,95 € 1/48

[2] **Dime qué comes y te diré qué bacterias...**

BLANCA GARCÍA OREA / Grijalbo
272 pàgines i 18,90 € 4/5

[3] **El dominio mental**

PEDRO BAÑOS
Ariel
542 pàgines i 21,90 € -/2

[4] **Emocionarte. La doble vida de los cuadros**

CARLOS DEL AMOR / Espasa
232 pàgines i 19,90 € 3/3

[5] **Vida contada por un sapiens a un neandertal**

JJ. MILLÁS / J. ARSUAGA / Alfaguara
368 pàgines i 20,90 € 2/7

Rànquing setmanal del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura
Posició setmana anterior / Setmanes en el mercat

UN TAST DE CATALÀ

ALBERT PLA NUALART

El lema del títol el sentim gairebé cada dia a TV3, en hora de gran audiència, des de fa unes setmanes. L'anunci comença preguntant-te "si escoltes bé" i t'acaba assegurant que si vas als seus centres d'audició -n'hi ha a tot el món- "tornaràs a escoltar com abans". La distinció entre *escoltar* (fer atenció a uns sons) i *sentir* (ser capaç de percebre'ls) és -o era- indiscutible en català, i del tot boirosa en castellà. De fet, la RAE admet l'ús creuat d'*escuchar* i *oír*, un ús avalat per bons autors hispanoamericans. Però mantenir clarament la distinció en català -com es manté en anglès entre *to listen* i *to hear*- no només respon a l'ús genuí sinó que evita confusions i malentesos. Dir "No t'escolto" pel mòbil en lloc de "No et sento" pot ser motiu per trencar una relació.